

טאמר ראשון
עבודה שבלב זו תפלה

ואם אין יכול לכוון בכוון יכוון את לבו באחת מהן. (ואם כי להלכה דנו באחרונים על דבריו, ראויים הדברים למי שאמרם בעצם מחות התפלה).

וננה בדברי הרמב"ם אנו רואים כמה עניינים במחות התפלה: מתפלל ומתחנן בכל יום לפני ית', מגיד سبحانו, ושאל את צרכיו שהוא צריך להם בקשה ותתנונים. ויש להבין מפני מה כל העניינים הללו הם בכלל עבודה שבלב זו תפלה, ומה היא חישבות העבודה שהוא שואל צרכיו בבקשת בקשה ותתנונים, הלא מאן דכאיב לי כאבא מבקש ממי ותתנונים זיין (יסוה"ע ח"ב פ"ט) שכל ענייני עבודה שיש בידו שישיר ממוני הכאב. ותנראה בזה מתוך יסוד כללי בעניין תפלה, דתנה כתוב מרן הס"ק מסלונים זיין (יסוה"ע ח"ב פ"ט) שכל ענייני עבודה ה' וכל מצאות התלוויות בלב נכללים בענייני תפלה, וחוזל אמרו (תנחותא תבא) ראה משה רבינו ע"ה שביהם"ק עתיד לחורב עמד והתקין לשראל שייהיו מתפלין ג' פעמים בכל יום, ומכל זה יש ללמידה גדול מעלה התפלה, שرك עניין התפלה עומד לשראל אחרי חורבן ביתם"ק. והסבירו בזאת, כי עיקר עניין תפלה הוא הדבקות בה' בדרגת עילאית, ולכן מצינו בכתביו האריז"ל שע"י הכוונה הקדושות בתפלה גורם יהוד ויזוג עליון קובייה ושכינתי, כי בעובדין דלתתא איתער עובדין דלעילא, ואם התפלה למטה מביאה דבקות ויחוד בין יהודי לאבו שבשים, גם למעלה היא גורמת יהוד ויזוג עליון. וזה עניין תפלה שהיא עבודה שבלב, שע"י היהודי שופך לבו כמים, ע"ז מתקשר ומתדבק בהקב"ה, וכמו מי שיש לו אוחב נאמן שלפנוי שופך את לבו ע"ז מתקשר ומתדבק אליו, כן היא דרגת התפלה, גם בשאלת צרכי מתדבק בה' ומרגיש אהבתו ית' אלין, וכי רק הוא ית' רוצה יוכל לעזור לו.

ב

לאור האמור שעניין תפלה הוא הדבקות בה' הוא שכותב הרמב"ם בדרגת התפלה (שם ה"ד) שהיה

ג

כתב הרמב"ם בראש הלכות תפלה (פ"א) זויל: מצות עשה להחפלל בכל יום שנאמר (שמות כג) ועבדתם את ה' אלקיכם. מפי המשועה למדיו שעבודה זו היא תפלה וכו'. מצוה זו כך היא, שיהא אדם מתפלל ומתחנן בכל יום, ומגיד سبحانו של הקב"ה, ואח"כ שואל צרכיו שהוא צריך להם בקשה ותתנונים וכו'. ביאור דבריו ייל כי בתורה יש עניini מצות מעשיות כציצית ותפילין וכדומה, שעשו רצונו ית' במעשה זה, ויש עניינים הנראים עבדות כדוגמת עבודה הקרבנות. ותפלה שיכת לעניין עבדות וכל' הרמב"ם בפירות המזויה, "לעבד את ה' בכל ימים בתפלה". ואם במצוות יש הסוברים שמצוות צרכות כונה, אבל תפלה היא מסוג עבודה שבלב, ולכן פוסק רבינו (שם פ"ד) דכל תפלה שאינה כונה אינה תפלה, ואם התפלל ללא כונה חזר ומטפל, כי התפלה היא עבודה שבלב, ובלא כונה אין זו עבודה כלל.

ובදעת הרמב"ם שם לא כיוון לבו יהוזר ויתפלל, תגה מסתימת לשונו משמע שות דין בכל התפלה, דכמה מעכבות, וקשה שבפ"י דתפלה כתוב זויל: מי שמתפלל ולא כיוון לבו יהוזר ויתפלל כונה, ואם כיוון את לבו בברכה ראשונה שוב אינו צריך, הרי מבואר בהדייה שאין הכוונה מעכבות אלא בברכה ראשונה. ויפה ביאר זאת הגר"ח הלוי בספרו שיש ב' ענייני כונה בתפלה: (א) כונת פירוש המlot שמוציא מפי בתפלה; (ב) שיכoon את לבו שעומד נוכח פנוי ה'. ועל כונה זו כתוב רבינו בפ"ד דתפלה שם אינו מכון בכל התפלה אין זו תפלה, כמו שכ' שם (הט"ז) ומה היא הכוונה שיפנה את לבו מכל המחשבות ויראה עצמו כאילו עומד נגד השכינית הכוונה הזאת היא בעצם התפלה, ואם אינו מכון שעומד נוכח פנוי ה' אין זו תפלה כלל, אבל עניין הכוונה בפי המlot היא מדין ברכה שאח"ל (ברכות לד:) המתפלל צריך שיכoon את לבו בכל הברכות,